

Uitwerking onderdelen Deltabeslissing Rijn-Maasdelta

Versie 27 februari 2025

1. Intro

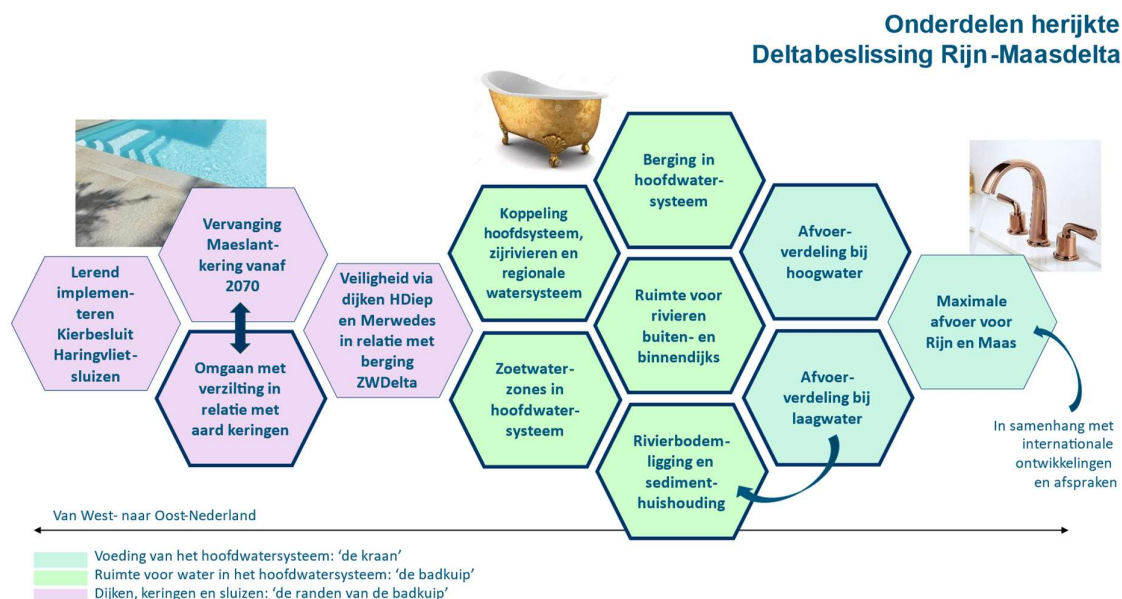
De Deltabeslissing Rijn-Maasdelta bevat voorstellen voor belangrijke keuzes over de inrichting van onze grote rivieren en delta's in de Rijn-Maasdelta. Die voorstellen gaan over de maximale afvoer en de verdeling daarvan over Maas en Rijn, over de fysieke ruimte voor het afvoeren en bergen van water en over dijken en keringen. Allemaal voorstellen die van groot belang zijn voor onze waterveiligheid, zoetwaterbeschikbaarheid, natuur en landschap en economie. De Rijn-Maasdelta bestaat uit de Maas, de Rijntakken (met de IJssel-Vechtdelta en het IJsselmeer), het benedenriviereengebied tot aan de monding van de rivieren in zee en de Zuidwestelijke Delta.

Op basis van de eerste en tweede versie van deze deltabeslissing zijn in het Nationaal Waterplan tussentijds beleidskeuzes vastgelegd. Bijvoorbeeld over de maximale afvoer voor Rijn en Maas, over de afvoerdeling voor de Rijntakken en over het beschermen van de Rijn-Maasdelta met een afsluitbare, volledig open stormvloedkering in de Nieuwe Waterweg. Op basis van nieuwe klimaat- en deltascenario's wordt de Deltabeslissing Rijn-Maasdelta in 2025 en 2026 herijkt.

Van scope naar nadere uitwerking van de deltabeslissing

In de Stuurgroep RvdR 2.0 (20 november 2024) en de Stuurgroep Deltaprogramma (28 november 2024) is een eerste notitie besproken waarin de scope van de Deltabeslissing Rijn-Maasdelta is uitgewerkt (zie figuur 1). Deze tweede notitie bouwt daarop voort met een verdere uitwerking van de verschillende onderdelen van deze deltabeslissing. De uitwerking betreft voor elk onderdeel:

- Een nadere duiding van het type 'adviesbesluit' dat wordt voorbereid;
- Een korte weergave van de alternatieven/'opties voor herijking' waarnaar in 2025 nader onderzoek plaatsvindt om de maakbaarheid en effecten in beeld te brengen;
- Een overzicht van welk programma welke bijdrage levert, zodat we kunnen nagaan of alle onderdelen belegd zijn vanuit de verschillende Deltaprogramma's en het Programma RvdR 2.0.
- Een eerste overzicht van belangrijke onderzoeken die voorzien in onderbouwing van keuzes.

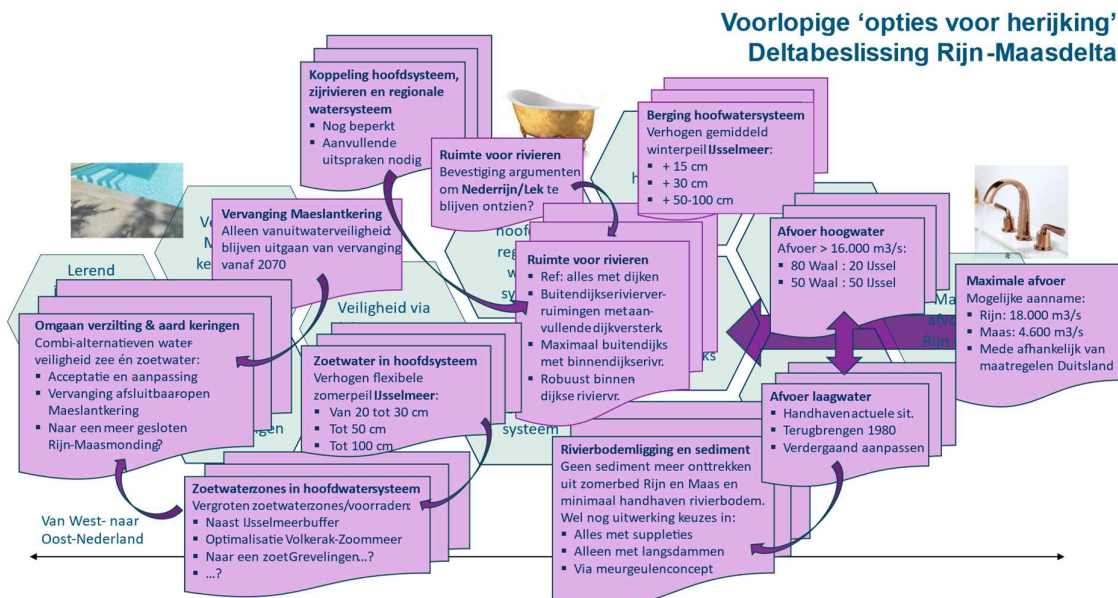
Figuur 1. Samenvatting van de onderdelen van de nieuwe/herijkte Deltabeslissing Rijn-Maasdelta.

2. Nadere uitwerking onderdelen

Bijlage 1 bevat een tabel waarin deze vier aspecten voor elk onderdeel meer in detail zijn uitgewerkt. De informatie is gebaseerd op de huidige stand van zaken. In het Deltaprogramma

wordt nu gewerkt aan een 'Integraal synthesedocument: Opties voor herijking' (maart 2025). In het programma RvdR 2.0 wordt gewerkt aan een 'Notitie Uitgangspunten en Alternatieven' (maart 2025). Op basis van beide documenten zal deze notitie met tabel nog worden aangepast, op weg naar de Stuurgroep RvdR 2.0 (10 april 2025) en de Stuurgroep Deltaprogramma (17 april 2025).

Een samenvatting van de tabel is weergegeven in figuur 2. Daarin zijn voor de verschillende onderdelen de alternatieven / 'opties voor herijking' in onderlinge samenhang weergegeven.

Figuur 2. Samenvatting van de belangrijkste alternatieven/'opties voor herijking' in hun onderlinge samenhang voor de onderdelen van de nieuwe/herijkte Deltabeslissing Rijn-Maasdelta.

3. Vooruitblik werkzaamheden

Nader onderzoek naar effecten en haalbaarheid/maakbaarheid alternatieven

Als de bandbreedte van de verschillende alternatieven/'opties voor herijking' in de Stuurgroep RvdR 2.0 en de Stuurgroep Deltaprogramma van april wordt vastgesteld, vindt komend half jaar nader onderzoek plaats naar de haalbaarheid/maakbaarheid van de verschillende alternatieven / 'opties voor herijking' én naar de verschillende effecten daarvan (op onder meer doelbereik, effecten leefomgeving en uitvoerbaarheid). Voor de effectbepaling is een beoordelingskader in ontwikkeling (Vergelijkingssystematiek DP en beoordelingskader RvdR 2.0).

Waar mogelijk al starten met eerste tekstvoorstellen Deltabeslissing Rijn-Maasdelta

Het tekstvoorstel voor de Deltabeslissing Rijn-Maasdelta zal worden gevoed door de inzichten die ontstaan in de verschillende Deltaprogramma's en het Programma RvdR 2.0 op basis van de kennis en informatie die uit verschillende onderzoeken bekend wordt. Op basis van de voortgang in de onderzoeken zullen eerste teksten van de Deltabeslissing waar mogelijk al in 2025 worden opgesteld. Daarmee kunnen we ook de 'vinger aan de pols' houden over de samenhang tussen de verschillende onderdelen. In de teksten voor de Deltabeslissing zal er extra aandacht zijn voor de nog nader uit te werken punten op de 'Ontwikkelagenda' én voor de borging van mogelijke adviesbesluiten: welke onderdelen kunnen met welke instrumenten door wie worden vastgelegd.

Naar een nieuwe naam voor de Deltabeslissing Rijn-Maasdelta?

Vanwege de bredere scope van de herijkte deltabeslissing én omdat er eerder signalen van een verwarrende naamgeving (in relatie met DP Rijnmond Drechtsteden) zijn ontvangen, wordt verkend of een nieuwe naam voor deze deltabeslissing beter past. Op basis van een inventarisatie van mogelijke namen bij de direct betrokken programma's wordt voorlopig gedacht aan de 'Deltabeslissing Grote Rivieren en Delta's'. Op basis van reacties in de achterbannen, zal in 2025 een voorstel voor de nieuwe naam aan de Stuurgroepen (RvdR 2.0 én DP) worden voorgelegd.

Bijlage 1: Uitwerking onderdelen 'Deltabeslissing Rijn-Maasdelta': in type adviesbesluiten, alternatieven / 'opties voor herijking', wie doet wat en belangrijkste onderzoeken en bronnen ter onderbouwing - Versie 27 februari 2025

Typering 'adviesbesluit'	Alternatieven / 'Opties voor herijking'	Wie doet wat?	Onderzoeken & bronnen onderbouwing
1. Maximale afvoer voor Rijn en Maas			
Maximale afvoer voor Rijn en Maas als randvoorwaarde / vertrekpunt voor overige riviersysteemkeuzes	Tot 2050: handhaven huidige maximale afvoer. Voor Rijn: 18.000 m/s, voor Maas 4.600 m/s Tussen 2050 en 2200: nog te bepalen Op basis van maximale afvoer als randvoorwaarde kunnen alternatieven voor afvoercapaciteit worden ontwikkeld: dijkversterking versus binnen/buitendijkse rivierverruiming (zie ook onderdeel 5)	RvdR: bepalen maximale afvoer 2100 en 2200 op basis doorrekening RWS van klimaatscenario's, in 'Notitie Uitgangspunten en Alternatieven', febr/mrt 2025 DP WV: uitwerking waterveiligheid / evt. aanpassing normen na 2050 (afrondding HWBP) op 'Ontwikkelagenda DP' gezet door DP WV: geen nieuwe inzichten te verwachten voor herijking DB RMD	▪ ENW Advies over KNMI-klimaatscenario en afvoercapaciteit, ENW, febr/mrt 2025 ▪ Onderzoek Consortium Ruimte en Afvoer, medio/eind 2025 Check: wordt hierin meegenomen welke invloed (tot waar) zeespiegelstijging invloed heeft op opstuwing Waal? ▪ Nieuwe afvoerstatistieken, RWS, 2024 ▪ Doorvertaling KNMI / Deltascenario's, Deltares/RWS, eind 2024 ▪ Trendanalyse afvoeren rivieren Noordwest-Europa, Deltares, zie advies Signaalgroep Deltaprogramma 2024
2. Afvoerverdelling bij hoogwater			
Verdeling van de afvoer tussen de Rijntakken (tussen Waal en Rijn en tussen Rijn en IJssel) in verhoudingen.	Tot 2050: handhaven huidige afvoer-verdeling: Waal/Rijn: 6/9 versus 3/9, Nederrijn/IJssel: 2/9 versus 1/9 Tussen 2050 en 2100: Nederrijn/Lek blijven ontzien (al rijst de vraag vanaf wanneer dit mogelijk niet meer/minder kan vanwege hogere afvoeren/ zeespiegelstijging; dus mogelijk heroverwegen na +/- 2025...?) Tussen 2050 en 2100: naast huidige situatie (de afvoer boven 16.000 m/s verdelen tussen Waal en IJssel in verhouding 80 vs 20), ook een alternatief meenemen met een hoger aandeel via de IJssel (bv. 50 - 50)	RvdR: aanleveren onderbouwing Nederrijn/Lek blijven ontzien, in 'Notitie Uitgangspunten en Alternatieven', febr/mrt 2025. En daarbij inschatten vanaf wanneer een eventuele heroverweging weer nodig is RvdR: aanleveren en onderzoeken alternatief voor hoger aandeel in afvoer surplus via IJssel, ism DP IJsselmeergebied	▪ Vooronderzoek houdbaarheid argumentatie Nederrijn/Lek ontzien en consequenties voor afvoerverdelling Rijntakken, Deltares, jan 2025, hydraulische modelsimulaties voor kwantitatieve onderbouwing volgen nog ▪ Onderzoek afvoerverdelling Rijntakken bij hoge afvoeren na 2050, RWS, maart/april 2025 ▪ Synthese en advies naar aanleiding van onderzoeken naar rivierbodem en afvoerverdelling, RWS, 2^e helft 2025 ▪ Systeemanalyse IJssel-Vechtdelta, gericht op ontwikkelingen, knelpunten, te maken keuzes, RWS, doorloop van 2024 in 2025

3. Afvoerverdeling bij laagwater			
Voorkeur voor landelijke waterverdeling (waaronder verdeling van de afvoer tussen Rijntakken) tijdens droogte/ laagwater op basis van regionale behoeften, nationale prioriteiten, kostenbatenafwegingen, maakbaarheid en mogelijkheden voor slimme sturing. Prioritering van levering van zoetwater over gebieden en/of gebruikers bij laag water vindt plaats op basis van de wettelijk verankerde landelijke verdringingsreeks. De slimme situationele sturing wordt onderzocht in de Strategie Klimaatbestendige Zoetwatervoorziening Hoofdwatersysteem, te verankeren in het NWP 2028-2033.	Tot 2050: mogelijke opties: a) handhaven huidige, werkelijke afvoerverdeling Rijntakken, en eerst benutten IJsselmeerbuffer en daarna mogelijk buffer iets vergroten b) herstel afvoerverdeling uit Nota Waterhuishouding 1980, met kleine antiverziltingsmaatregelen Rijn-Maasmonding en beter benutten IJsselmeerbuffer. Tussen 2050 en 2100: extra opties: a) plus grotere IJsselmeerbuffer, ARK route benutten in combinatie met wateroverlast, kleine antiverziltingsmaatregelen West/ZW NL b) plus iets grotere IJsselmeerbuffer, en grotere/vergaandere antiverziltingsmaatregelen in West/ZW NL (zie ook relatie met onderdeel 10) Eventuele alternatieven/opties voor afvoerverdeling bij laagwater worden mogelijk gemaakt door uitwerking alternatieven voor inrichting buitendijks gebied (zie onderdeel 4)	DP ZW: aanleveren van gewenste landelijke waterverdeling bij droogte/laagwater (o.a. afvoerverdeling Rijntakken) aan RvdR, in drie stappen: januari (opties), maart (uitgewerkte opties) en juni en september 2025 (opties met kosten en effecten) RvdR: uitwerken en onderzoeken alternatieven voor maakbaarheid van een alternatief voor afvoerverdeling laagwater vanwege gewenste zoetwaterverdeling, in 2^e helft 2025 DP CH: goed positioneren en onderbouwen functie van route via Amsterdam-Rijnkanaal ('ARK-route'). ARK als route voor aanvoer IJsselmeergebied als alternatief/aanvullend op IJsselroute, als functie voor in- en uitlaat watersysteem Centraal Holland (gemaal Diemen) en als mogelijke bijdrage aan afvoercapaciteit (nadere onderzoeksvraag) RvdR: aangeven hoe we omgaan met gegeven dat naast extreem hoge en lage afvoeren ook de kans van optreden in het tussenbereik van belang is. In benedenstroomse gebieden en in regionaal systeem is het samenvallen van gebeurtenissen namelijk veelal maatgevend.	- Advies DPZW over landelijke waterverdeling bij laagwater, sept 2025 - Onderzoek maakbaarheid afvoerverdeling Rijntakken bij lage afvoeren na 2050, RWS, juni 2025 - Synthese en advies nav onderzoeken naar rivierbodem en afvoerverdeling, RWS, 2^e helft 2025
4. Rivierbodempligging en sedimenthuishouding			
Al genomen besluiten in POW IRM: Geen sediment meer onttrekken uit zomerbed Rijn en Maas en handhaven (laten dichtslibben) en waar nodig en mogelijk ophogen rivierbodem Maas en Rijn	Tot 2050: besluiten al genomen in POW IRM/RvdR 2.0, dus in herijking geen alternatieven voor beleidskeuzes nodig. Wel alternatieven nodig voor uitwerking	RvdR: uitwerking concretisering maatregelen. Te concrete uitwerking om op te nemen in DB RMD, wel verankeren in herijkt programma RvdR 2029	Diverse onderzoeken: Uitwerken beleidskeuze rivierbodempligging Rijntakken, Onderzoek rivierbodempligging en sedimenthuishouding Maas,

	beleidskeuzes in maakbare maatregelen. Mogelijke alternatieven zijn bv.: a) alles met suppleties; b) alleen met langsdammen; c) via realisatie meergeulenconcept	RvdR: check op samenhang met delen Rijn en Maas tot de zee (buiten RvdR-gebied)	Onderzoek zomerbedverdiepingen, RWS, juni 2025, doorlopend in synthese ▪ Synthese en advies naar aanleiding van onderzoeken naar rivierbodem en afvoerverdeling, RWS, 2^e helft 2025 ▪ Sedimentstrategie, sedimentbehoefte en -aanbod, DGWB / Bodem, 2025
5. Ruimte voor rivieren buiten- en binnendijks			
Handhaven en mogelijk uitbreiden van ruimtereserveringen in Bkl voor mogelijke toekomstige dijkversterkingen en rivierverruiming (op specifieke locaties) Waarborgen voldoende ruimte voor uitvoering dijkversterkingen ('profielen vrije ruimte', geldt overall) Meenemen aanvullende beleidsuitspraak over verdere beperkingen van mogelijkheden buitendijks bouwen (opgenomen in Beleidslijn Grote Rivieren)	Tussen 2050 en 2100: in hoofdlijnen vier alternatieven: a) referentie: alleen met verdere dijkversterkingen, b) buitendijkse rivierverruiming met aanvullen de dijkversterkingen, c) maximale buitendijkse rivierverruiming met binnendijkse rivierverruiming (benutting bestaande BKL-reserveringen) en d) robuuste binnendijkse rivierverruiming met nieuwe ruimtereserveringen	RvdR: uitwerken en onderzoeken alternatieven, door Consortium iov RvdR: Q1 2025, in 'Notitie Uitgangspunten en Alternatieven', febr/mrt 2025 Q3 2025: effecten van alternatieven RvdR: check op samenhang met delen Rijn en Maas tot de zee (buiten RvdR-gebied)	▪ Systeembeschouwing Rijn en Maas, RWS/Deltares, juli 2022 ▪ Systeemmaatregelen IRM Rijn en Maas, HKV, maart 2023 ▪ Evaluatie voorgenomen systeemmaatregelen Maas op rivierkundige effectiviteit,, juni 2024 ▪ Quick-scan BKL-reserveringsgebieden: ruimtelijke reserveringen voor rivierverruiming wel of niet behouden?, RWS, januari 2025 ▪ Onderzoek Consortium Ruimte en Afvoer Rijn en Maas, medio/eind 2025 ▪ DP WV: Onderzoek Peter van 't Hoog naar <i>ruimte voor dijkversterkingen</i> voor en na 2050, met name over wijze waarop ruimtereserveringen kunnen worden gedaan (bv opnemen in rijks-instructieregel en met welke aspecten). Eind 2024 onderzoek klaar.
6. Berging in hoofdwatersysteem			
Specifieke beleidsuitspraken over meer berging van rivierwater in hoofdwatersysteem (rivieren en meren).	Tot 2050: handhaven huidige Deltabeslissing: geen extra berging rivierwater in de Grevelingen. Tussen 2050 en 2100: afhankelijk van eventuele verandering in maximale afvoer en invulling afvoercapaciteit.	DP IJsselmeergebied: uitwerken en onderzoeken alternatieven over vergroten berging IJsselmeer in relatie met verhogen gemiddeld winterpeil om langer te kunnen spuien	

	Indien nodig dan in ZWD breder kijken dan alleen Grevelingen. Tussen 2050 en 2100: mogelijk verhogen gemiddeld winterpeil IJsselmeer met 15, 30 of 50-100 cm. Verhogen gemiddeld winterpeil is overigens nog niet gelijk aan vergroten waterberging; als bandbreedte winterpeil gelijk blijft en meestijgt, neemt bergingscapaciteit nog niet toe. Tussen 2050 en 2100: Checkvraag: op meer plekken in hoofdwatersysteem meer berging overwegen? En zo ja welke, bv Oosterschelde, ...etc?	DP ZWD: check voor Grevelingen: sterke relatie met afvoerdeling hoogwater en afsluitbaar open/gesloten Rijn-Maasmonding DP ZWD: indien meer berging nodig zou zijn, welke alternatieven zijn dan in beeld? Check DP WV / DP RMD: wie levert onderbouwing handhaven beleidsuitspraak Grevelingen en wie onderzoekt of meer berging voor 2100 nodig is?	
7. Zoetwaterzones in hoofdwatersysteem			
Mogelijk vergroten zoetwaterzones (voorraden) in hoofdwatersysteem voor zoetwaterbeschikbaarheid (bv. via zomerpeilbeheer IJsselmeer, IJssel-Vechtdelta, Haringvliet/Hollands Diep, Volkerak-Zoommeer, Hollandse IJssel, Grevelingen,etc?). In samenhang met streefbeelden PAGW.	Tot 2050: benutten mogelijkheden flexibel peilbeheer IJsselmeer in de zomer; benutten huidige 'waterschijf' van 20 cm als zoetwaterbuffer en mogelijk van 20 naar 30 cm afhankelijk van besluiten waterverdeling bij laag water hoofdwatersysteem. Tussen 2050 en 2100: behoud en optimaliseren zoetwatervoorziening vanuit Haringvliet/Hollands Diep en Volkerak-Zoommeer (VKS ZWD) Tussen 2050 en 2100: vergroten zoetwaterbuffer IJsselmeer door vergroten bandbreedte flexibele zomerpeil van 20 cm tot 30, 50, of 100 cm. Tussen 2070 en 2100: besluit wel/niet vergroten zoetwaterbuffercapaciteit Zuid-Westelijke Delta in relatie tot besluit waterveiligheid Rijn-Maasmonding en Zuidwestelijke Delta.	DP ZW: beleidsuitspraken over welke onderdelen van hoofdwatersysteem nodig zijn voor (vergroting) zoetwaterbeschikbaarheid DP IJsselmeergebied: uitwerken en onderzoeken alternatieven voor vergroten zoetwaterbuffer IJsselmeer. Samenhang in maatregelen voor verhogen winterpeil (voor waterberging) en zomerpeil (voor zoetwatervoorraad) IJsselmeer DP ZWD: afwegen eventuele grotere rol van Volkerak-Zoommeer en Grevelingen in zoetwatervoorziening in VKS ZWD	▪ Advies DPZW over landelijke waterverdeling bij laagwater en zoetwaterzones, concept in sept 2025, definitief in december 2025 ▪ Onderzoek naar mogelijkheden zoet Grevelingen, Provincie Zeeland / DP ZWD, medio 2025 ▪ Quicksan naar mogelijkheden zoet Grevelingen, Deltares i.o.v. Min IenW / DP ZW, niet afgerond concept, status checken

8. Koppeling hoofdwatersysteem, zijrivieren en regionale watersysteem			
Een beleidsuitspraak over de gewenste interactie tussen wateroverlast/berging in zijrivieren en regionale watersystemen in relatie met systeemkeuzes hoofdwatersysteem (in bv afvoercapaciteit en afvoerverdeling bij hoogwater).	Tot 2050: vraag is of hiervoor een nationale systeemkeuze nodig is (en zo ja, welke?), of dat deze invulling volledig onderdeel is van opgave en maatregelen in regionale watersysteem. Vertrekpunt zou kunnen zijn wat het principe ‘niet afwentelen’ betekent voor een eventuele nationale systeemkeuze. Stel: uitgangspunt is vrij verval op rivieren, wat als dat niet meer kan? Welk deel opgave in regionale watersysteem oplossen, welk deel toevoegen aan rivieropgave?	VKS Zoetwater: interactie hoofd- en regionale watersystemen: waterverdeling bij laagwater geeft aan hoeveel van de watervraag van de regionale systemen kan wel/niet worden geleverd door het hoofdwatersysteem. VKS Maas: strategische uitspraken volgen uit uitwerking VKS Maas VKS Rijn: strategische uitspraken volgen uit uitwerking VKS Rijn (bv. IJssel en Vecht), o.a. rekening houdend met invloed zeespiegelstijging op afstroom Waal en opwaaiing IJsselmeer op afstroom IJssel VKS IJsselmeer: strategische uitspraken volgen uit uitwerking VKS IJsselmeergebied VKS Centraal Holland: strategische uitspraken over relatie wateroverlast/ watertekort en hoofdwatersysteem volgen uit VKS (bv extra gemaalcapaciteit IJmuiden, vergroten zelfvoorzienendheid, water-aanvoer voor terugdringing toenemende zoutlast Sluis IJmuiden, etc) RvdR: aangeven uitgangspunten/ alternatieven voor afvoercapaciteit en maakbaarheid afvoerverdeling, en gezamenlijk uitwerken en afspreken wie welk deel van het effectonderzoek uitvoert	▪ Onderbouwing moet komen uit genoemde VKS’n deelprogramma’s ▪ Aanvullende info uit resultaten bovenregionale stresstesten, medio 2025 ▪ Rapport advies landelijke water-verdeling bij laagwater, DPZW, september 2025

9. Veiligheid via dijken Haringvliet, Hollands Diep en Merwedes			
Specifieke beleidsuitspraak: veiligheid rond Haringvliet, Hollandsch Diep en Merwedes waarborgen door de dijken rond deze wateren op orde te houden	Tot 2050: houdbaar Tussen 2050 en 2100: mede afhankelijk van keuzes in hoofdwatersysteem en uitwerking waterveiligheid voor 2100. Deze uitspraak volgde uit mogelijkheden voor waterberging in ZWD. Dus vanuit die samenhang / relatie deze uitspraak op termijn eventueel opnieuw bezien.	DP WV: aanleveren onderbouwing	
10. Omgaan met verzilting in relatie met aard afsluiting Rijn-Maasmonding / Vervanging Maeslantkering vanaf 2070			
Keuze over wijze van bescherming tegen hogere waterstanden op zee (aard afsluiting) in relatie met omgaan met verzilting. Andere mogelijkheden voor omgaan met verzilting worden in DP ZW onderzocht; focus bij dit onderdeel van deltabeslissing ligt op relatie zoetwater/verzilting en aard afsluiting. Huidige systeem van afsluitbare open stormvloedkeringen blijft de komende decennia de basis. Verwachte vervanging Maeslantkering vanaf 2070.	Tot 2050: vanwege waterveiligheid: handhaven verwachte vervanging Maeslantkering vanaf 2070 Tussen 2050 en 2100: in relatie met zoetwateropgaven: verkennen gecombineerde alternatieven voor waterveiligheid vanuit zee én voor omgaan met verzilting, waaronder bv. a) meer acceptatie en aanpassing, b) vervanging van een afsluitbaar open kering met optimalisaties, c) naar een gesloten Rijn-Maasmonding, of ...etc.	DP ZW: uitwerken en onderzoeken alternatieven voor omgaan met verzilting, inclusief alternatieven voor afsluitbaar open of gesloten Rijn-Maasmonding, in drie stappen: januari, maart en juni/september 2025. Onderzoek naar opties vervanging Maeslantkering (afsluitbaar open versus gesloten Rijn-Maasmonding) naar verwachting al eerder starten, niet vanwege waterveiligheid, maar vanwege toenemende droogte en verzilting. Dat onderzoek onderdeel maken van bredere verkenning opties hoe om te gaan met verzilting (van grotere acceptatie, via kleinere tot grotere maatregelen). DP CH: aangeven van relaties en samenhang met locaties en mogelijkheden zoetwaterinlaat voor Centraal Holland. Droogte zorgt al voor beperking waterinlaat bij Gouda en zeespiegelstijging zorgt voor diepere zoutindringing. Alternatieven voor afsluiting Rijn-Maasmonding hebben effecten op locaties en mogelijkheden zoetwaterinlaat.	▪ DPZW: rapport Deltares naar quick-scan grote maatregelen gereed januari 2025.; rapport RWS-WNZ naar kleinere/operationele maatregelen gereed mei 2025.

11. Lerend implementeren Kierbesluit Haringvlietsluizen			
Beleidsuitspraak over beheer van de Haringvlietsluizen	Tot 2050: handhaven huidige beleidsuitspraak: beheer Haringvliet-sluizen blijft 'lerend implementeren'. Uit onderzoeken van DPZW blijkt dat de rivierafvoeren in de zomer structureel afnemen en dat daarom vaker de Kier gesloten moet blijven. Tussen 2050 en 2100: alternatieven onderdeel van bredere verkenning naar natuurdoelstellingen (onder andere PAGW) en omgaan met verzilting	Check DP ZW / PAGW: wordt dit meegenomen in DP Zoetwater en/of PAGW? Check: kierbesluit was vanwege natuur-doel, nog opnemen in herijkte DB RMD?	